

Üniversite Öğrencilerinin Yaşlılara Karşı Tutumlarının Değerlendirilmesi

Evaluation Of University Students' Attitudes Toward the Elderly

Gülfidan BAŞER¹, Dilek CİNGİL²

ÖZ

Amaç: Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin yaşlılara karşı tutumlarının belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı tipte planlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın örneklemini 137 son sınıf üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Veri toplamada anket formu ve Kogan Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin %60.6'sı kadın, %80.3'ü çekirdek aileye sahip, %55.5'i üniversiteden önce kentsel alanda, %50.4'ü yaşlı ile aynı evde yaşamıştır. Cinsiyet, aile tipi, yaşanılan yer ve bir yaşlı ile aynı evde yaşama durumunun yaşlılara karşı tutumu etkilemediği bulunmuştur ($p>0.05$). Aile kurduktan sonra ebeveyni ile birlikte yaşamak isteyen öğrencilerin oranı %50.4 tür ve bu grubun ebeveyni ile birlikte yaşamak istemeyenlere göre yaşlılara karşı tutum puanının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p<0.05$).

Sonuç: Üniversite öğrencilerinin yaşlılara karşı tutumu genel olarak olumludur. Ebeveyni ile birlikte yaşamak istemeyen öğrencilerin gelecek yıllarda ebeveynlerinin bakımında kurumsal ya da evde bakım hizmetlerine ihtiyaç duyacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenciler, Tutum, Yaşlı

GİRİŞ

Geçmişte çocuk sayısı yaşlı insanlardan daha fazla iken dünya demografik bir dönüm noktasının eşiğine ulaşmıştır ve doğurganlık oranının düşmesi, yaşam beklentisinin kayda değer bir şekilde uzaması ile dünya nüfusu giderek yaşlanmaktadır¹. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) raporuna göre 2050 yılında dünyada 60 yaş üzeri nüfusun 2 milyarı, 80 yaş ve üzeri nüfusun 400 milyonu bulunması beklenmektedir². Türkiye'de de

1. Öğr. Gör. KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü Diyaliz Programı, E-posta Adresi: gulfidan.baser@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-0171-4377

2. Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

ORCID ID: 0000-0001-8098-4190

Bu makale 1. Ulusal Halk Sağlığı Hemşireliği Kongresi'nde poster bildirisi olarak sunulmuştur.

Gönderim Tarihi:01.02.2019 - Kabul Tarihi: 19.08.2019

ABSTRACT

Aim: This study was planned as a descriptive type in order to determine the attitudes of university students towards elderly.

Material and Methods: The sample of the study consisted of 137 final year university students. The data were collected by questionnaire form and Kogan Attitudes towards Aging scale.

Results: 60.6% of the students were female, 80.3% had a nuclear family, 55.5% lived in the urban area before coming to the university and 50.4% lived in the same household with the elderly. It was found that gender, type of family, place of residence and live in the same house with the elderly parent did not affect the attitude towards aging ($p>0.05$). After establishing a family, the proportion of students who wanted to live with their parents was 50.4%, which was higher than those who did not want to live with their parents ($p<0.05$).

Conclusion: University students' attitudes towards aging are generally positive. It is anticipated that students who do not want to live with their parents will need institutional or home care services in the care of their parents in the coming years.

Keywords: Aged, Attitude, Students

yaşlı nüfus oranının 2023 yılında %10,2, 2030 yılında %12,9, 2040 yılında %16,3, 2060 yılında %22,6 ve 2080 yılında %25,6 olacağı öngörülmektedir³.

Toplumda yaşlı denilince; tecrübe ve bilgelik gibi yaşlılığın olumlu yönleri göz ardı edilerek bakıma muhtaç, yürüme güçlükleri olan, değişime kapalı, mutsuz, yalnız ve sosyal ilişkileri zayıflamış bireyler akla gelebilmektedir⁴. Yaşlıların yaşam kalitesinin artırılması ve sağlığının geliştirilmesi yaşlı nüfusa bağlı toplumsal yükü azaltabilir⁵. Bu durum yaşlılara karşı olumsuz tutumların önlenmesini de sağlayabilir. DSÖ tarafından yapılan analiz, yaşlılara yönelik olumsuz ya da ayrımcı tutumların yaygın olduğunu göstermektedir. Ayrıca yaşlıların fiziksel ve zihinsel sağlıklarını da olumsuz yönde etkilediği belirtilmiştir⁶.

Yapılan bir çalışmada öğrenci hemşirelerin yaşlılığı “bağımlılık, pasiflik, yoksulluk” olarak algıladıkları bununla birlikte yaşlılara yönelik olumlu tutumlara sahip oldukları bulunmuştur⁷. Literatürde yaşlılara karşı tutumun olumlu olması savunulurken⁸, öte yandan Eaton ve Donaldson (2016) yaşlılara karşı tutumları olumlu hale getirmek yerine nötr olmasının gerçeği daha doğru şekilde temsil ettiğini ve yaşlılarla çalışma isteğini arttırdığını belirtmektedir⁹. Yaşlılara karşı tutumları belirlemeye yönelik çalışmalar sağlık bilimleri alanında ve özellikle hemşirelik öğrencileri üzerinde yoğunlaşmıştır. Diğer bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin tutumlarını belirlemeye yönelik yapılmış çalışmalar sınırlı sayıdadır ve var olan çalışmaların sonuçlarındaki farklılıklar nedeniyle halen çalışılmaya muhtaç bir konudur⁷⁻¹⁴.

Yaşlılara sunulan hizmetler ve bakım sadece sağlık alanını değil toplumun tüm kesimini ilgilendirmektedir. Yaşlılara karşı tutumun düzeyi yaşlıyla olan iletişimden yaşlının ihmal/istismarına kadar yaşlı bakımına ilişkin birçok alanı etkileyebilecek bir değişkendir. Toplumda yaşayan tüm kesimlerin yaşamlarının bir noktasında yaşlı anne babalarının bakımını üstlenme ihtimali yüksektir. Bu çalışma, Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan ve yaklaşık 150.000 üniversite öğrencisinin farklı illerden gelerek öğrenim gördüğü Konya'da Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi ile Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Araştırma, üniversite öğrencilerinin yaşlılara karşı tutumlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı tipte yapılmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri

Araştırma bir kamu üniversitesinin Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi ile Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi bölümlerinde yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini bir kamu üniversitesinin Fen ve Matematik Bilimleri Eğitimi ile Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi bölümlerinde öğrenim gören 180 son sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiş ancak çalışmaya katılmayı kabul etmeme, anketin doldurulduğu sırada sınıfta olmama gibi nedenlerle 43 öğrenciye ulaşılabilmiştir. 1-15 Ocak 2015 tarihlerinde 137 öğrenci örnekleme dahil edilmiştir. Araştırmaya katılma oranı %76'dır.

Araştırmaya Alınma Kriterleri

Araştırmaya alınma kriterleri; bir kamu üniversitesinin Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi ile Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi bölümlerinden birinde 4. sınıfta öğrenim görmesi ve araştırmaya katılmaya gönüllü olmasıydı.

Veri Toplama Tekniği ve Araçları

Veri toplamada literatür incelemeleri sonucu oluşturulan¹⁵⁻¹⁸ anket formu ve Kogan Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeği (YKTÖ) Türkçe Formu kullanılmıştır. Veriler öğrencilerin ders saatlerinde ilgili öğretim elemanının izni ile sınıf ortamında toplanmıştır.

Anket Formu

Anket formu, öğrenim görülen bölüm, cinsiyet, yaş, aile tipi, yaşanılan yer, üniversiteye gelmeden önce yaşanılan yer, anne-baba çalışma durumu, anne-baba öğrenim durumu, ailenin gelir durumu, aileden bir yaşlı ile aynı evde yaşama durumu, yaşlıyla aynı evde yaşama süresi, aile kurduktan sonra ebeveyn ile birlikte yaşamayı isteme durumu ve nedenini kapsayan 16 sorudan oluşmaktadır.

Kogan Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeği (YKTÖ)

Nathan Kogan tarafından 1961 yılında geliştirilen Kogan Attitudes Toward Old People Scale “KOPS”, bireylerin yaşlılara karşı tutumlarını ölçmek amacıyla oluşturulmuş bir ölçektir. Bu ölçek, sağlık çalışanlarına uygulandığı gibi toplumun yaşlılara karşı tutumunu belirlemek amacıyla da uygulanmıştır. Tıbbi terimleri içermeyen sosyal içerikli ve 6'lı likert tipi bir ölçektir¹⁹. Bu çalışmada Kılıç ve Adıbelli (2011) tarafından

ölçeğin Türk toplumuna geçerlik güvenirliği yapılarak uyarlanan formu kullanılmıştır²⁰. Ölçeğin geçerlik-güvenirlik incelemesinde ölçek 13 pozitif, 13 negatif ifade olmak üzere toplam 26 maddeye indirgenmiştir. Ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.82 olarak bulunmuştur. Ölçeğin toplam puanı 1'den 26'ya kadar olan maddeler için en düşük 26, en yüksek 156 puandır²⁰. Toplam puanın yükselmesi bireyin yaşlılara karşı pozitif tutumu olduğunu göstermektedir¹⁹. Bu çalışma için ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.84 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Soruların anlaşılabilirliğini ve uygunluğunu tespit etmek amacıyla yüz yüze görüşme tekniğiyle 10 kişiye ön uygulama yapılmıştır. Soruların uygunluğu saptandıktan sonra anket formu ve Kogan Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeği katılımcılara dağıtılarak sınıf ortamında cevaplamaları sağlanmıştır.

Araştırmanın Değişkenleri

Araştırmanın bağımsız değişkenlerini, sosyodemografik özellikler (öğrenim görülen bölüm, cinsiyet, yaş, aile tipi, yaşanılan yer, üniversiteye gelmeden önce yaşanılan yer, anne-baba çalışma durumu, anne-baba öğrenim durumu, ailenin gelir durumu, aileden bir yaşlı ile aynı evde yaşama durumu, yaşlıyla aynı evde yaşama süresi, aile kurduktan sonra ebeveyn ile birlikte yaşamayı isteme durumu ve nedeni) oluşturmaktadır. Bağımlı değişkeni ise öğrencilerin yaşlılara karşı tutum puan ortalamasıdır.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmaya başlamadan önce Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi İlaç ve Tıbbi Cihaz Dışı Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 19 Aralık 2014 tarihli, 2014/69 sayılı etik kurul onayı ve araştırmanın yapılacağı kurumdan gerekli yazılı izinler ve katılımcılardan sözlü onam alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğrenciler üzerinde ulaşılabilen düşük örneklem sayısında yürütülmüştür. Bulunan sonuçlar tüm üniversite öğrencilerine genellenemez.

Araştırma Soruları

YKTÖ puan ortalaması sosyodemografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?

Verilerin İstatistiksel Değerlendirmesi

Verilerin değerlendirilmesinde lisanslı SPSS 20.0 Advanced istatistik programından yararlanılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler için sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri verildi. YKTÖ'nün normal dağılıma uygunluğunda skewness-kurtosis değerleri (-1 ve +1 aralığında ise normal) esas alındı. Sosyodemografik özellikler ile yaşlılara karşı tutum ölçeği puan ortalamasının karşılaştırılması için normal dağılıma uygun ve iki gruplu değişkenler için independent sample t test, Mann Whitney U testi ve ikiden fazla gruplu değişkenlerin karşılaştırılmasında Kruskal Wallis testinden yararlanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi için $p < 0.05$ kabul edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmada öğrencilerin sosyodemografik değişkenleri ile YKTÖ'den alınan puan ortalamaları karşılaştırıldı. Çalışma grubunun YKTÖ'den aldıkları puan ortalaması 106.7 ± 15.1 olarak bulundu.

Öğrencilerin yaş ortalaması 21.7 ± 1.3 ve yaşlı bir yakınıyla birlikte aynı evde yaşama süresi 8.7 ± 6.3 yıldır. Öğrencilerin %60.6'sı kadın, %80.3'ü çekirdek aileye sahip, %45.3'ü arkadaşlarıyla ya da kendi başına evde kalmakta, %55.5'i üniversiteye başlamadan önce ilde, %84.7'sinin annesi okuryazar-ilkokul mezunu, %64.2'sinin babası okuryazar-ilkokul mezunu, %93.4'ünün annesi ev hanımı, %80.3'ünün babası çalışmakta, %86.9'unun ailesi orta gelirli, %54.7'si aileden yaşlı biri ile aynı evde yaşamış, %50.4'ü aile kurduktan sonra yaşlı ile aynı evde yaşayabileceğini belirtmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Üniversite Öğrencilerinin Sosyodemografik Özelliklerinin Dağılımı ve YKTÖ Puan Ortalamaları (KTO Karatay Üniversitesi, 2015)

Sosyodemografik Değişkenler	Sayı	%	KOPS X±SS/Q(Q ₁ -Q ₃)	Test değeri	P
Öğrenim Gördüğü Bölüm					
Türkçe-Sosyal	86	62.8	106.8±13.5	t=0.033	0.973
Fen-Matematik	51	37.2	106.7±17.6	SD= 135	
Cinsiyet					
Kadın	83	60.6	106.2±13.9	t=-0.532	0.596
Erkek	54	39.4	107.6±16.9	SD= 135	
Aile Tipi					
Çekirdek	110	80.3	98 (105-116)	z=-	0.850
Geniş	27	19.7	94 (104-120)	0.189	
Yaşanılan Yer					
Aile ile birlikte	23	16.8	95 (107-118)	KW=	0.577
Yurtta Evde Arkadaşlar ile birlikte/Yalnız evde	52	38.0	95 (104-115)	1.100	
	62	45.3	99 (107-118)	SD=2	
Üniversiteye Başlamadan Önce Yaşanılan Yer					
İl	76	55.5	98 (107-118)	KW=	0.282
İlçe	36	26.3	95 (104-120)	2.534	
Kasaba-Köy	25	18.2	94 (101-109)	SD=2	
Annenin Eğitim Düzeyi					
Okuryazar-İlkokul	116	84.7	97 (105-112)	z=-0.412	0.680
Lise ve üzeri	21	15.3	92 (105-112)		
Babanın Eğitim Düzeyi					
Okuryazar-ilkokul	88	64.2	106.5±14.3	t=-0.195	0.845
Lise ve üzeri	49	35.8	107.1±16.5	SD=135	
Annenin Çalışma Durumu					
Ev hanımı	128	93.4	97 (105-116)	z=-1.021	0.307
Çalışan	9	6.6	88 (99-118)		
Babanın Çalışma Durumu					
Emekli	27	19.7	101 (102-117)	z=-0.901	0.367
Çalışan	110	80.3	96 (105-116)		
Ailenin Gelir Düzeyi					
Düşük Gelir	18	13.1	96 (102-117)	z=-0.816	0.415
Orta Gelir	119	86.9	97 (105-116)		
Aileden bir yaşlı ile birlikte yaşama durumu					
Evet	75	54.7	106.3±15.6	t=-0.399	0.690
Hayır	62	45.3	107.3±14.5	SD=135	
Aile kurduktan Sonra Ebeveyniyle Aynı Evde Yaşama İsteği					
Evet	69	50.4	110.8±15.9	t=3.342	0.001
Hayır	68	49.6	102.5±13.1	SD=135	

Yaşlılara karşı tutumu etkileyen faktörler incelendiğinde cinsiyet, aile tipi, yaşanılan yer, anne-baba eğitim durumu, anne-babanın çalışma durumu, gelir durumu ve bir yaşlı ile aynı evde yaşama durumunun yaşlılara karşı tutumu etkilemediği bulunmuştur ($p>0.05$). Aile kurduktan sonra ebeveyni ile birlikte yaşamak isteyen öğrencilerin oranı %50.4'tür ve bu grubun ebeveyni ile birlikte yaşamak istemeyenlere göre yaşlılara karşı tutum puanının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p<0.001$) (Tablo 1).

Aile kurduktan sonra ebeveyni ile aynı evde yaşamak isteyen öğrencilerden (%50.4); %62.4'ü yakınında olursa ebeveynleriyle daha yakından ilgileceğini, %23.2'si ebeveynlerinin deneyiminden yararlanacağını, %14.4'ü ise diğer nedenleri isteme nedeni olarak belirtmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Aile Kurduktan Sonra Ebeveyniyle Aynı Evde Yaşamayı İsteme ve İstememe Nedenlerinin Dağılımı (KTO Karatay Üniversitesi, 2015)

Aile kurduktan Sonra Ebeveyniyle Aynı Evde Yaşama İsteği	Sayı	%
Evet Yanıtını Verme Nedeni (n=69)		
Yakında olurlarsa daha kolay ilgilenirim	43	62.4
Ebeveynlerimin tecrübesinden yararlanırım	16	23.2
Diğer nedenler	10	14.4
Hayır Yanıtını Verme Nedeni (n=68)		
Yalnız yaşamayı seviyorum	27	39.7
Evdeki düzenim bozulur	17	25.0
Diğer nedenler	14	20.6
Yaşlıların her şeye karışacağını düşünüyorum	8	11.8
Eşim ebeveynimi istemeyebilir	2	2.9

*Yüzdeler yanıtlayanların grup içindeki yüzdesidir.

Aile kurduktan sonra ebeveyni ile aynı evde yaşamak istemeyen öğrencilerin (%49.6); %39.7'si yalnız yaşamayı sevdiğini, %25.0'ı evdeki düzenin bozulacağını, %11.8'i yaşlıların her şeye karışacağını düşündüğünü, %20.6'sı diğer nedenleri ve %2.9'u eşinin ebeveynini istemeyeceğini düşündüğünü belirtmiştir (Tablo 2).

TARTIŞMA

Yaşlılara karşı tutum düzeyleri yaşlıların bakımını ve sunulacak hizmetleri etkileyebilecek önemli bir değişkendir. Yaşlı nüfusu giderek artan dünyada toplumun tüm kesimlerinde yaşlılara karşı tutum düzeylerinin değerlendirilmesi vazgeçilmezdir. Gençler toplumun önemli bir kesimini oluşturmaktadır ve gelecekte topluma ilişkin karar ve düzenlemelerde anahtar roledir. Üniversitede öğrenim gören öğrencilerin yaşlılara karşı tutum düzeylerini ve ilişkili sosyodemografik değişkenleri belirlemeye yönelik bu çalışmada; tutum puanlarının olumlu yönde ve iyi düzeyde olduğu bulunmuştur.

Türkiye'de 2016 yılı nüfus istatistiklerine göre 15-64 yaş grubu %68.4 ve 65 yaş ve üzeri yaşlı nüfus %8.3 ve yaşlı nüfus bağımlılık oranı 12.2'dir²¹. Engellilik ve yaşlılıkla ilgili TÜİK (2014) verilerine göre yaşlıların günlük yaşam aktivitelerini etkileyen problemleri toplam nüfusa göre yaklaşık on kat daha fazladır²². Tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi Türkiye'de de yaşlıların önemli bir kısmı herhangi bir kişinin yardımına veya bakımına gereksinim duymaktadır.

Bu çalışmada öğrencilerin yaşlılara karşı tutumlarının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu literatür tarafından desteklenmekle birlikte^{13,23,24} yaşlılara karşı tutumların olumsuz olduğunu bildiren bir çalışma da bulunmaktadır²⁵.

Her ne kadar istatistiksel olarak fark çıkmasa da; sosyal bölümde olanlar, erkek öğrenciler, geniş aileye sahip olanlar, evde arkadaşıyla ya da yalnız yaşayanlar, yaşamının büyük bir kısmını ilde geçirenler, "annesi okur-yazar/ilkokul mezunu ve ev hanımı olanlar", "babası lise-üzeri mezunu ve emekli olanlar", orta gelirli ve "aileden bir yaşlı ile birlikte yaşamayanlar"ın karşılaştırıldıkları diğer gruba göre YKTÖ puan ortalamaları daha yüksek ve olumlu bulunmuştur. Dünyada ve Türkiye'de yapılan çalışmalarda da sosyodemografik değişkenlerle yaşlılara karşı tutum puanları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır^{7,26,27}.

Çalışma grubunun yaklaşık yarısı aile kurduktan sonra ebeveyni ile birlikte yaşamak istemektedir.

Bu grubun ebeveyni ile birlikte yaşamak istemeyenlere göre yaşlılara karşı tutum puanının daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p < 0.001$) (Tablo 1). Avrupa’da yaşlılara bakım verenlerin %48.9’u yaşlıların çocuğudur²⁸. Amerika Birleşik Devletleri’nde bakım gereksinimi olan bireylerin yaş ortalaması 69.4’tür ve bakım verenlerin yaklaşık olarak yarısı 75 yaş ve üzerinde olan bir yaşlı için, %39’u ise 50-74 yaş aralığında olan bir yetişkin için bakım vermektedir. Bakım verenlerin %85’i bir akrabası için, bu oranın içinde de %42’si anne (% 31) ya da babasına (% 11) bakım vermektedir²⁹. Türkiye’de 2005 yılında yürütülen “Yaşlı ve Aile İlişkileri, Ankara Örneği” projesinde yaşlıya bakım verenlerin %39.5’inin yaşlımın gelini, % 26.9’unun kızı olduğu saptanmıştır³⁰.

Bu sonuçlar ve istatistikler gelecekte yaşlı bakımına ilişkin toplumda farklı durumların ortaya çıkabileceğini göstermektedir. Ebeveyniyle birlikte yaşamak istemeyenler; ebeveynleri bakıma gereksinim duyduğunda ya kurum bakımını ya da mümkünse diğer akrabalarının (çoğu zaman diğer kardeşin) ebeveynine bakım vermesini tercih edecektir. Kurum bakımı ya da diğer akrabaların bakımı sağlamanın yaşlı ve aile içi ilişkiler açısından farklı sorunlara neden olabilecektir. Yaşlı bakımı dünyada ve ülkemizde büyük çoğunlukla aile bireyleri tarafından karşılanmakta ve hükümetler de maliyetler nedeniyle yaşlıların ailelerinden bakım almalarını desteklemektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Üniversite öğrencilerinin yaşlılara karşı tutumu genel olarak olumludur. Öğrenciler içerisinde ebeveyni ile birlikte yaşamak istemeyen öğrencilerin gelecek yıllarda kendi ebeveynlerinin bakımında kurumsal ya da evde bakım hizmetlerine daha çok ihtiyaç duyacağı öngörülmektedir. Halk sağlığı hemşireleri ebeveyni ile birlikte yaşamak istemeyen birey ya da aileleri yaşlı bakımı açısından risk grubu olarak değerlendirmeli ve izlemelidir. Empati geliştirmeye yönelik çalışmaların yaşlılara karşı tutumu olumlu açıdan etkilediği sonuçlarına dayanarak³¹ üniversite öğrencilerine bu alana yönelik etkinlikler planlanmalıdır.

KAYNAKLAR

1. World Health Organization (WHO). Global Health and Aging 2011. URL: http://www.who.int/ageing/publications/global_health.pdf. Erişim tarihi: 7 Şubat 2018
2. World Health Organization (WHO). 10 facts on ageing and the life course. http://www.who.int/features/factfiles/ageing/ageing_facts/en/index2.html Erişim tarihi: 31 Ocak 2019
3. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2018). İstatistiklerle Yaşlılar, 2017. TÜİK Haber Bülteni; Sayı: 27595.
4. Türkiye’de Yaşlıların Durumu ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı Uygulama Programı 2013. Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Ankara 2013
5. Telatar TG, Üner S. Bir İlin Kentsel Alanında Yaşayan 65 Yaş ve Üzeri Kişilerin Yaş Gruplarına Göre Yaşam Kaliteleri ve Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. Sağlık ve Toplum 2014; 24(1):48-56
6. World Health Organization (WHO). Discrimination and negative attitudes about ageing are bad for your health. <http://www.who.int/news-room/detail/29-09-2016-discrimination-and-negative-attitudes-about-ageing-are-bad-for-your-health> Erişim tarihi: 12.07.2018
7. Adıbelli D, Türkoğlu N, Kılıç D. Öğrenci hemşirelerin yaşlılığa ilişkin görüşleri ve yaşlılara karşı tutumları. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi 2013; 6(1): 2-8.
8. Booth L, Kada S, Satinovic M, Phillips P, Miller PK. Student radiographers’ attitudes towards the older patient—A longitudinal study. Radiography 2017;1-6.
9. Eaton J, Donaldson G. Altering nursing student and older adult attitudes through a possible selves ethnodrama. Journal of Professional Nursing 2016; 32(2):141-151.
10. Adıbelli D, Kılıç D. Difficulties experienced by nurses in older patient care and their attitudes toward the older patients. Nurse Education Today 2013; 33(9):1074-78.
11. Samra R, Griffiths A, Cox T, Conroy S, Knight A. Changes in medical student and doctor attitudes toward older adults after an intervention: A systematic review. Journal of the American Geriatrics Society 2013; 61(7):1188-196.
12. Zverev Y. Attitude Towards Older People Among Malawian Medical and Nursing Students. Educational Gerontology 2013; 39(1):57-66.
13. Canlı Özer Z, Terkeş N. Evaluation of nursing students’ attitudes towards ageism in Turkey. Procedia-Social and Behavioral Sciences 2014; 116:2512-15.
14. Neville C, Dickie R. The evaluation of undergraduate nurses’ attitudes, perspectives and perceptions toward older people. Nurse Education Today 2014; 34(7):1074-79.

15. Yılmaz M, Altıok M, Polat B, Darıcı M, Sungur MA. Genç erişkinlerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. *Turkish Journal of Geriatrics* 2012; 15(4):416-23.
16. Yılmaz E, Özkan S. Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi* 2010; 3(2):35-53.
17. Güven ŞD, Ucakan Muz G, Efe Ertürk N. Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları ve bu tutumların bazı değişkenlerle ilişkisi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2012; 15(2):99-105.
18. Koç A, Yıldırım R, Gürcü M, Vefikuluçay D. Assessing young university students' behaviour regarding age discrimination. *The Annals of Eurasian Medicine* 2013; 1(3):49-55.
19. Kogan N. Attitudes toward old people: the development of a scale and an examination of correlates. *The Journal of Abnormal and Social Psychology* 1961; 62(1):44-54.
20. Kılıç D, Adıbelli D. The validity and reliability of Kogan's attitude toward old people scale in Turkish society. *Health* 2011; 3(9):602-608.
21. TÜİK. Demografik Göstergeler 2000-2023. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1027 Erişim tarihi: 19.07.2016.
22. TÜİK. Engellilik ve yaşlılıkla ilgili göstergeler; 2012, 2014. (2014). <http://www.tuik.gov.tr/PreTabloArama.do> Erişim tarihi: 27.07.2016.
23. Kızılcı S, Kucukguclu O, Mert H, Söylemez BA. Examination of nursing students' attitudes towards older people in Turkey. *Health MED* 2013; 7(2):544-52.
24. Ayoğlu FN, Kulakçı H, Ayyılmaz TK, Aslan GK, Veren F. Attitudes of Turkish nursing and medical students toward elderly people. *Journal of Transcultural Nursing* 2014; 25(3):241-248.
25. Köse G, Ayhan H, Taştan S, İyigün E, Hatipoğlu S, Açıkkel CH. Sağlık alanında farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Gülhane Tıp Dergisi* 2015; (57):145-151.
26. Strugala M, Talarska D, Wysock J. Attitudes towards the elderly among nursing students in Poland – initial findings. *Journal of Gerontology & Geriatric Research* 2016; 5(1):1-8.
27. Zehirlioğlu L, Yönt GH, Bayat E, Günay B. Hemşirelerin yaşlılara yönelik tutumları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hemşirelik E-Dergisi* 2016; 3(1):10-18.
28. Supporting Family Carers of Older People in Europe-the Pan-European Background. Supporting Family Carers of Older People in Europe. Empirical Evidence, Policy Trends and Future Perspectives. http://www.uke.de/extern/eurofamcare/documents/nabares/peubare_a4.pdf. Erişim tarihi: 31.01.2019
29. Caregiving Report in the U.S. 2015. http://www.caregiving.org/wp-content/uploads/2015/05/2015_CaregivingintheUS_Final-Report-June-4_WEB.pdf Erişim tarihi: 28.08.2015
30. Aile ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü. Yaşlı ve Aile İlişkileri Araştırması Ankara Örneği. (2005) Ankara, Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları.
31. Chen AM, Kiersma ME, Yehle KS, Plake KS. Impact of the Geriatric Medication Game® on nursing students' empathy and attitudes toward older adults. *Nurse education today*. 2015; 35(1): 38-43.